

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

Fond 185

PARIS, AUGUST

Inventariniimistu

1913-1998

Sissejuhatus

Paris, August (28. jaanuar 1888, Luke vald, Tartumaa – 21. märts 1944, Tartu), keemik, Tartu ülikooli professor ning Keemia Instituudi direktor

August Paris sündis talupidaja paljulapselises peres. 1908. a lõpetas ta Tartu Aleksandri Gümnaasiumi ja astus samal aastal Tartu ülikooli keemiaosakonda. Pärast ülikooli lõpetamist 1915. a töötas ta viie aasta jooksul Moskvast W. K. Ferreini keemiatehases. 1920 naasis Eestisse. 1920–22 töötas A. Paris Tartu ülikooli keemia instituudi abijõuna, 1923–25 TÜ anorgaanilise ja analüütilise keemia labori abijuhataja-vanemassistendina, 1925–27 füüsikalise keemia õppetooli dotsendi kohusetäitjana. 1927. aastal sai ta dotsendiks ja 1929 korraliseks professoriks. 1933–44 oli ta anorgaanilise keemia kateedri professor ning ühtlasi keemia instituudi direktor. 1925–26 täiendas A. Paris end füüsikalise ja kolloidkeemia alal Berliinis Füüsikalise Keemia ja Elektrokeemia Instituudis. Paralleelselt tööga ülikoolis õpetas A. Paris keemiat Tartu Poeglaste Reaalgümnaasiumis ja Kommertskoolis.

1923.a. valmis A. Parise magistritöö „Uuest pinceni hüdratiseerimise viisist väävelhappe mõjul hariliku temperatuuri juures“. 1924. a. kaitses ta doktoriväitekirja „Tärpentiinõli tärpeenide hüdratiseerimisest tärpiiniks mineraalhapete mõjul (ühest uuest tehnilisest viisist)“. Suurt tähelepanu pööras A. Paris õppekirjanduse loomisele üliõpilaste tarvis. Tema "Kvalitatiivse analüüsi praktikum. I" (1934) oli Tartu ülikoolis keemiapraktikumi käsiraamatuks pika aja vältel ja sellest ilmus mitu kordustrukki. Juba üliõpilasena tundis A. Paris huvi eestikeelse keemiterminoloogia loomise vastu ja oli eestikeelsete keemiaoskussõnade loomise algatajaid. August Paris osales aktiivselt Eesti Kirjanduse Seltsi keemia oskussõnade komisjoni töös ja juhtis paljude aastate vältel Akadeemilise Keemia Seltsi eesti keemiterminoloogia komisjoni tegevust. Aastast 1928 oli ta seltsi esimees.

Tartu seltsielus oli August Paris tuntud muusikuna: ta mängis keelpille „Vanemuise“ suures orkestris, osales üle 20 aasta akadeemilises kammerkvartetis ja tegeles ka komponeerimisega. Seltskonnas kuulati meeleldi ka tema musitseerimist klaveril.

1998. aastal asutati Tartu Ülikoolis August Parise tütre Olga Berendseni poolt isa mälestuseks August Parise stipendium. Seda makstakse Tartu Ülikoolis keemiat õppivatele magistrantidele, kelle õpingud on seotud keskkonnakaitsega.

Vähesed A. Parise säilinud materjalide koopiad saatis TÜ Raamatukogule 2007. a tema tütar Olga Berendsen USA-st (tulme 2007:46).

Kasutatud kirjandus: Past, Vello. Keemiaosakonna töö algus rahvuslikus Tartu ülikoolis. August Parise tegevus // Tartu ülikooli ajaloo küsimusi. XXIII. Tartu, 1989, lk. 36-48

- 1 August Parise biograafilised dokumendid: autobiograafiad, teenistuskäiku kajastavad dokumendid jm
1915-1941, kserokoopiad u1993
29 l.
Kserokoopiad
Valdavalt eesti keeles
- 2 Artiklid August Parise kohta
1929-1944, 1974, kserokoopiad u 1993
7 l.
Kserokoopiad trükitud tekstidest
Eesti keeles
Vt. ka s.3
- 3 August Paris: album : fotode ja ajaleheartiklite kserokoopiad
1914-1944, kserokoopiad u 1993
16 l.
Eesti keeles
Vt. ka s.2
- 4 August Parise portree-ja perekonnafotod
1919-1943, 1994
5 fotot : repr. ja orig.
- 5 August Paris, Erma Tiganik ja Leo Tiganik Tartu ülikooli füüsikalise keemia laboratooriumis. Piltteavik
[vahemikus 1926-1929, repr. u. 1993]
1 foto : repr. ; 12,8 x 17,8 cm
- 6 Tartu ülikooli Akadeemilise Keemia Seltsi pidulik õhtu kohvikus "Tsentraal". Piltteavik
1934, repr. u. 1993
1 foto : repr. ; 12,5 x 23,0
- 7 Paris, August, helilooja
Kompositsioonid viiulile ja klaverile. Noot
1913, kserokoopia u. 1993
16 l.
Kserokoopiad käsikirjalistest tekstidest
Koosseis: viiul, klaver
L. 1-4: Menuett, op.1; l. 5-8: Romance, l. 9-16: Legend

- 8 Paris, August, helilooja
 Laulud. Noot
 Moskva, 1915, kserokoopiad u 1993
 18 l.
 Kserokoopiad käsikirjalistest tekstidest
 Tekst eesti ja vene keeles
 Koosseis: hääl, klaver
 L. 1-3: Mul peotäis sügise lilla; l. 4-7: Hilised lilled; l. 8-11: Lehed langesid; l. 12-13: Talvine õhtu, op.3, No 1; l. 14-15: Oh ma vaene orjalaps (Kalevipoeg), op. 2; l. 16-18: Не проси от меня, op. 2
- 9 Paris, August, helilooja
 Kvartett. Noot: e-moll
 [Moskva], 1919, kserokoopiad u 1993
 48 l. (4 partiid)
 Kserokoopiad käsikirjalisest tekstist
 Koosseis: viiul (2), viola, tšello
- 10 Tenno, Toomas
 Toomas Tenno kirjavahetus August Parise tütarde Olga Berendseni ja Helga Ester Küttiga
 Tartu ; New Jersey (USA), 8. nov. 1993-1. juuni 1994
 11 l.
 Masinakirjas
 Eesti keeles
- 11 August Paris´e stipendium : statuut, infoleht
 1998
 2 l.
 Arvutiväljatrukk
 Eesti keeles

Käesolevas nimistus on 11 (üksteist) järjest nummerdatud säilikut.
 Fondi korrastas ja nimistu koostas raamatukoguhoidja T. Šahhovskaja

Juuli 2013